

Tanóra / modul címe:

MÚZEUMPEDAGÓGIA AZ ÉNEK-ZENE ÓRÁN

Bartók Béla és Csontváry Kosztka Tivadar

A modul célja:

A Csontváry Múzeum lehetőséget biztosít, hogy összehasonlítsátok Csontváry Kosztka Tivadar és Bartók Béla munkásságát, életfilozófiáját, megismerjétek a kor jellemzőit, a jelképek és szimbólumok szerepét és megjelenését műveikben. A komplex élményeitek hatására kreatívan fejezhetitek ki érzéseiteket, tehát lehetővé válik számotokra a művészi önkifejezés, az esztétikai megismerés. Az ismeretszerzés mellett komplex módon az érzelmi, értelmi, erkölcsi és esztétikai élmény is megjelenik számotokra, amit későbbi tanulmányaitok során sikeresen kamatoztathattok majd.

1. Feladat

Otthoni előzetes feladat:

1. csoport: Készítsetek kiselőadást vagy PPT bemutatót Csontváry Kosztka Tivadar életéről!

2. csoport: Készítsetek kiselőadást vagy PPT bemutatót Bartók Béla életéről!

3. csoport: Készítsetek kiselőadást vagy PPT bemutatót a cédrus jelentőségéről a művészetekben!

(A feladatok bemutatása majd a múzeumban történik.)

2. Feladat

Keress olyan verseket, amelyekben megjelenik a cédrus szimbóluma (pl. Ady Endre, Nagy László), és hozd magaddal a múzeumba!

Az iskolában előzetes feladatként az ének-zene órán:

3. Feladat

a./ Zenehallgatás és beszélgetés a műről: Bartók Béla: Concerto

b./ Tanuljuk meg közösen énekelni a mű II. tételéből a rézfúvós korált, és a IV. tételéből a rondótémát!

c./ Készítsünk közösen vázlatot a Concerto II. III. IV. V. tételéről!

4. Feladat

a) A szimbólum görög szó, melynek jelentése: ismertetőjel. Fogalmazzátok meg saját szavaitokkal, hogy mi a szimbólum!

b) A következő meghatározásokat hasonlítsátok össze a sajátotokkal, és készítsetek fürtábrát az összefüggések alapján!

- Gondolati fogalmat érzékeltető jel, mely képzelettársítás folytán nemcsak a kifejezendő fogalmat helyettesíti, hanem vele kapcsolatban különböző érzéseket, hangulatokat, egész gondolatsorokat tud kifejezni.

- C. G. Jung szerint: „A szimbólum olyan kifejezés, név vagy kép, amely a hétköznapi életben ismerős lehet, szokásos és kézenfekvő értelmezése mellett azonban mégis sajátos, másodlagos jelentéssel bír. Valamilyen homályos, ismeretlen, rejtett jelentést is magában foglal.”

- Kódolt, de megfejthető üzenetek. Írásunk, rajzaink is ilyenek, információk önmagunkról. Rajzaink szimbolikusabb erejűek, mert a tudatalattinkat jelképezi, rejtett emlékképeinket, vágyainkat, képességeinket.

A Csontváry Múzeumban:

5. Feladat

Nézz körül a kiállításon és írd le, mi jutott eszedbe közben, akár 1-1 képpel kapcsolatosan is! (Közben halkán Bartók Béla: Concerto c. művének III. Elégia c. tétele szól)

A gondolataidat tartalmazó papírt (füzetet) hozd el a következő órára az iskolába, hogy ott beszélgethessünk róluk!

6. Feladat

Tartsátok meg a kiselőadásotokat, vagy mutassátok be a PPT-eket!

1. csoport: Csontváry Kosztka Tivadar életéről!

2. csoport: Bartók Béla életéről!

7. Feladat

a) Keressetek hasonlóságokat Csontváry és Bartók életében, munkásságában!

b) Keressetek szimbólumokat a kiállításon, és fejtsetek meg, hogy mit jelentenek! Keressetek szimbólumokat Bartók Béla zenéiben is!

8. Feladat

A következő jellemzők alapján (ismeretek a fa szerepéről az életben és a művészetekben) próbáljátok megfejteni Csontváry A magányos cédrus című képét!

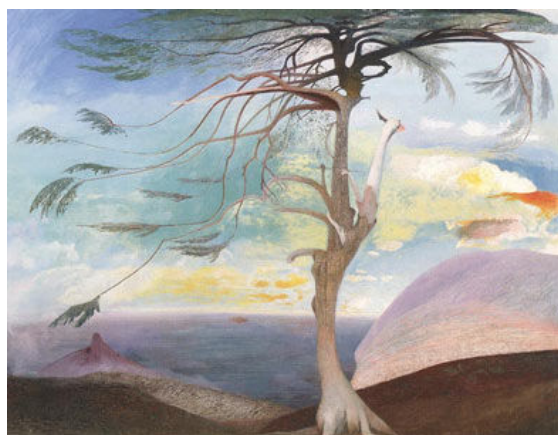
Szemponatok az elemzéshez:

1. a fa térbeli elhelyezkedése,
2. arányai,
3. formái,
4. színvilága,
5. saját megfigyelések.

Keressetek kapcsolatokat megállapításaitok és Bartók általatok ismert művei között!

A fa életünk szimbóluma (fa=Élet). Őseink ezért szentként imádták a fákat. A Bibliában vagy a római-görög mitológiában is találunk utalást az „Életfára”, ami mindenhol az Édenkert, vagy a Liget közepén helyezkedett el. A fa ezért nemcsak énünket ábrázolja, amik mi vagyunk (szellem, lélek, test), hanem Jung szerint: „A fa tehát a sötétségben felragyogó középpont látomása, ahol minden út összefut, vagyis a világmindenség misztikus középpontja.” A fa ennek megfelelően jelképezi a transzcendenciát, de az én növekedési folyamatát is. Ez pedig elősegíti és magában rejtje az ember lelki fejlődésének folyamatát és lényegét, azaz lehetővé teszi, hogy beteljesítsük önmagunkat. A fa lombkoronája jelképezi a szellemi életünket, a fejlődési törekvéseket, az akaratot és az intellektust (jövő). A törzse a gyakorlati, hétköznapi életet és az érzelmeket (jelen), míg a gyökere az ösztönszférát, a szexualitást, a tudattalant, és az anyaméhben eltöltött idő emlékképeit (múlt). A fa bal oldala az anyához való kapcsolat milyenségének és a múltnak, a jobb oldala az apa és a jövő szimbóluma.

(<http://hirthgrafologia.hu/index.php?lap=publ04>)

9. Feladat

Tartsa meg kiselőadását vagy mutassa be az elkészített PPT-jét a **3. csoport**: a cédrus jelentősége a művészetekben!

10. Feladat

Az előzetes feladat bemutatása

Kik írtak verseket a cédrusról? Olvassátok fel az általatok talált költeményeket, de egy alkotás csak egyszer szólalhat meg!

11. Feladat

Csoportonként válasszatok 2 feladatot!

1. Készítsetek plakátot és/vagy műsortervet egy elképzelt Csontváry és Bartók rendezvényhez!
2. Írjatok újságcikket egy elképzelt Csontváry és Bartók rendezvényhez!
3. Készítsetek műsort Bartók Béla műveiből, amihez Csontváry képeket vetítetek! (Ha lehetséges, adják is elő a műveket!)

12. Feladat:

Mielőtt elmész a kiállításról, írd a kapott kilépőkártyára:

1. Egy a tananyaghoz kapcsolódó kérdést!
2. Egy-egy mondatot, hogy mi tetszett és mi nem az órán!
3. Egy személyes megjegyzést, észrevételt!

Újra az iskolában az ének-zene órán:

13. Feladat

Mutassátok be a múzeumban csoporttársaitokkal vállalt és otthon elkészített feladataitokat!

1. Készítsetek plakátot és/vagy műsortervet egy elképzelt Csontváry és Bartók rendezvényhez!
2. Írjatok újságcikket egy elképzelt Csontváry és Bartók rendezvényhez!
3. Készítsetek műsort Bartók Béla műveiből, amihez Csontváry képeket vetítetek! (Ha lehetséges, adják is elő a műveket!)

14. Feladat

Nézzétek meg a bejátszást, és mondjátok el véleményeiteket a klip alapján Bartók és Csontváry kapcsolatáról!

Tegyétek hozzá a kiállításon eszettekbe jutott és leírt gondolataitokat is!

<http://www.youtube.com/watch?v=rjA1SkL-14> (Csontváry képei és Bartók muzsikája: Concerto III. tétel Elégia)

